

lemmar hafva lika skyldighet att, i mån af förmåga, bidraga härtill. Vidare har jag i mitt förslag utbytt ordet allmogen, emedan jag ansett nämnda ord hafva inkommit i äldre lagen till följd af den klass-skilnad, som gällt före den nya Riksdagsordningens införande.

Slutligen vågar jag vördsammast hemställa att denna min motion måtte till höglofl. Lag-Utskottet remitteras.

Stockholm den 25 Januari 1867.

Per Nilsson i Espö.

N:o 22.

Af Herr Hedlund: om nedsättande af en komité för utarbetande och framläggande af en fullständig plan för landtförsvarets ordnande samt denna frågas öfverlemnande till särskildt utskott.

På samma gång hos Svenska folket en liflig åtrå vaknat, att erhålla ett försvarsväsen, som kan effektivt betrygga vår sjelfständighet, har den föreställningen vunnit alltmer klarhet och styrka, att ett sådant försvar endast kan ernås derigenom, att det bygges på grundsatsen af allmän värnepligt. Då, i fråga om stående arméer, alltid den större och mächtigare Staten kan långt öfverbjuda den mindre, huru mycket än den sednare må anstränga sina krafter, så kan den allmänna värnepligten åt den mindre Staten bereda en krigsmagt, för farans stund, som är äfven till numerisk styrka jemgod med en långt mächtigare Stats anfallsarmé, särdeles när denna måste öfverfara ett haf.

Denna krigsmagt bör kunna så ordnas och öfvas, att den fullt tillfredsställer *krigets* kraf — och det är detta allena, som här bör afses — och när dertill kommer den moraliska anda, som tillhör en ädel och sjelfständig nations folkhär, så ligger häri all möjlig grund för det antagande, att ett försvarsväsen, ordnad i enlighet med denna stora grundsats, skall blifva de mindre nationernas räddning från mäktiga grannars städse hotande öfvervalde.

Ett sådant försvar bör ej heller blifva på långt när så betungande för en nation som de stående arméerna, hvilka bringat de flesta Europeiska Stater i de svåraste finansiela trångmål, utan att hafva — såsom erfarenheten nyligen lärt — gifvit dem den trygghet, som varit deras ändamål, och hvarför folken åt dem mången gång offrat sin sista skärf.

Den allmänna folkbeväpningen gifver nationen på samma gång en utbildning och uppfostran i fysiskt och moraliskt hänseende, hvarigenom dess kraft stärkes och härdas.

Folkuppståndet blir, under alla händelser, när en fiende inbrutit i landet, krigets ultima ratio för en nation, som ej vill fegt öfvergifva sig åt ovännen.

I ena fallet samlas oordnade hopar af ett landtvärn dömdt att förgås; i det andra samlas ordnade bataljoner af vapenöfvade män.

Genom den allmänna värnepligtens verkliggörande ökas ett folks försvars eller defensiva kraft; hvaremot dess anfällskraft, under vissa omständigheter, försvagas. Med den vissa tillförsigten att kunna försvara sig, minskas hågen för äfventyrliga angrepp på andras fred och lugn.

En annan och i socialt hänseende viktig följd häraf blir, att de falska begreppen om militärståndets högre betydelse och företräde framför andra yrken skola lemna rum för en sannare och högre uppfattning af det fredliga arbetets ära. Har man hittills i viss mån bevarat den traditionen från gamla, barbariska tider, att betrakta krigareyrket såsom den frie mannens yppersta kall, och har man på grund deraf med underskattande af det mödosamma borgerliga arbetet, som likväl uppbär nationens hela odling och välstånd, uppmätt all samhällets yttre heder och utmärkelse på den militära gradens skala, så måste detta betraktelsesätt förändras, till samhällets lycka, i den stund *hvarje* medborgare utgör på samma gång en länk i fäderneslandets försvar.

Må dessa korta motiver vara för tillfället tillräckliga att inleda den motion, hvilken jag beder få här framlägga, då jag föreslår:

att Riksdagen, med antagande af vissa grunder för ett på allmän värnepligt byggt landtförsvär, måtte hos Kongl. Maj:t anhålla om nedsättande af en komité — i hvilken torde böra ingå äfven icke-militära personer — den der bör till den nästkommande år sammanträdande Riksdagen hafva utarbetat och framlägga en fullständig plan till ett landtförsvär, byggt på de nu af Riksdagen uppställda och antagna grunder. Såsom sådana vågar jag här föreslå följande:

1:o. Hvarje Svensk man, inom en viss ålder, är skyldig att när det påfordras träda i vapen till fäderneslandets försvar och att underkasta sig den därför erforderliga öfning. Från denna skyldighet, som tillika bör betraktas såsom en medborgerlig rättighet, eger ingen annan frikallelse rum än den som betingas af sjukdom, vanförhet eller vanfrejd.

2:o. Värnepligtsåldern fördelar sig i 3:ne perioder:

a. 21—25 års ålder, hvilka fem åldersklasser bilda folkhärens *första uppbåd*.

b. 26—30 års ålder, hvilka fem klasser bilda arméens andra uppbåd, samt

c. 31—45 eller 50 års ålder, hvilka åldersklasser bilda Landtstormen.

3:o. Första uppbådet, hvilket, efter den nuvarande folkmängden, komme att bilda en armé af circa 125,000 man, är fullständigt organiserad på alla vapen. Det kan, om nöden dertill tvingar, föras äfven utom landet.

Öfningstiden för första uppbådet blifver:

a. Förberedande öfning i gymnastik, vapenföring och manövrer dels i skolorna, dels under åldern 17—20 år, då den manliga ungdomen samlas inom mindre områden af vederbörligen förordnade instruktörer, för att af dem öfvas i militär-gymnastik och manövrer minst två halfva dagar i månaden under sommartiden.

b. Rekrytöfning, som försiggår under det första värnepligtsåret under en tid af för infanteriet 30, för artilleriet 40 å 60 och för kavalleriet 90 dagar.

c. Repetitionsöfning, som utföres under 10 dagar årligen för 3:ne af de 4 återstående värnepligtsåren i första uppbådet, samt 14 dagar för det 4:de året, den sednare öfningen afsedd för deltagande i ett större öfningsläger.

4:o. Andra uppbådet, hvilket komme att bestå af circa 120,000 man, har endast infanteriet fullständigt organiseradt (specialvapnens hit ingående manskap betraktas såsom reserv till första uppbådet trupper af samma vapen). Det kan endast sammandragas inom landet. Det sammankallas till ett årligt möte om 2 dagar för mönstring och någon repetitions-öfning.

5:o. Landtstormen, hvilken, om dess värnepligtstid, i likhet med hvad för Gotlands Nationalbeväring eger rum, fastställes till 50 års ålder, bör lemna en numerär af circa 300,000 man, har inga obligatoriska möten och ingen vidare organisation än att öfverbefälhafvare finnas förordnade inom vissa kretsar, hvilka kunna upptaga en landtstorm om circa en bataljons styrka. — Landtstormen uppbådas endast inom sin provins och till dess försvar.

Det stående Landtstormen fritt att närmare organisera sig med sjelfvalde befäl och hålla frivilliga öfningar i vare sig exercis eller målskjutning.

6:o. *Riket indelas* i ett visst antal (förslagsvis 10) militärdistrikter, hvilka böra så nära som möjligt sammanfalla med länsindelningen. Hvarje distrikt bör upptaga en division af första uppbådet äfvensom ock, på samma gång, en division af andra uppbådet.

Distriktets militärbefälhafvare, öfverste eller general, är chef för allt värnepligt-manskap inom distriktet.

7:o. För bildande af befäl och underbefäl finnes en theoretisk-praktisk krigs-skola inom hvarje militärdistrikt, hvarjemte i hufvudstaden eller dess närhet finnes en krigs-högskola för hela Riket. Den sednare förenas med det Gymnastiska Centralinstitutet.

8:o. Befålet i första uppbådet består dels af officerare, som, efter förvärfvad högre krigsbildning, erhållit fast anställning i arméén, dels af sådana, som endast genomgått distriktets krigsskola samt åtnjuta endast tjänstgöringspenningar för den tid de äro i aktiv tjänstgöring.

Till den förra kategorien höra alla officerare från och med kaptensgraden: till den sednare, efter regeln hela löjtnantsgraden.

9:o. Underbefålet i första uppbådet är dels fast anställdt, dels tjenande mot tjänstgöringspenningar.

10:o. Det fast anställda befålet och underbefålet af första uppbådet är skyldigt egna sin tid så odeladt som möjligt åt tjensten.

(Så bör hela den gymnastiska utbildningen af landets manliga ungdom kunna småningom öfverflyttas till det militära området.)

11:o. All tjänstgöring i första uppbådet, med undantag för det fast anställda befålet och underbefålet, ersättes med tjänstgöringspenningar, hvilka böra vara högre för specialvapnens befäl och manskap än för infanteriet och tränen. Till tjänstgöring räknas i thy fall äfven vistelsen vid krigsskolorna.

De fast anställde officerarnes löner bestämmas efter en med afseende å grad och tjänstgöringstid inom graden lämpad norm.

12:o. Tjensteförrättningarne inom andra uppbådet, vare sig för befäl eller manskap, äro till regeln icke under fredstid förenade med någon ersättning. — Naturligtvis gäller detta ock om Landtstormen.

13:o. Då den så ordnade folkhären måste, enligt sakens natur, i sig upptaga den närvarande stående arméen, såväl indelt som värfvad, bör en öfvergångstid fastställas af minst 10 år för den nya organisationens invexande i och undanskjutande af den gamla.

14:o. Erfordras värfvad trupp för Konungens uppvaktning eller såsom garnison i hufvudstaden, så är den oberoende af folkhärens trupper, hvilka icke kunna indragas till garnisonstjenst, så vida icke, vid något särskildt tillfälle, ordningens upprätthållande skulle härifrån fordra ett undantag.

Sådana äro de hufvudgrunder, hvarpå, enligt mitt förmenande, ett effektivt, starkt landförsvar, till betryggande af fäderneslandets sjelfständighet och lugn, kan byggas, utan att kostnaderna därför blifva större än hvad det närvarande försvarsverket kräver, utan fastmer betydligt mindre.

Alla dessa kostnader böra utgå från Statsverket, och när alltså, efter det systemet blifvit genomfördt, indelningsverket upphört, torde den jordegendom, som detta disponerar, böra sålunda användas:

1:o. Rot- och rusthållens torp återgå till hemmanen, så vida man ej föredrager att utarrendera dem för kommunens räkning, till bidrag i dess utgifter.

2:o. Boställen, anvisade till underbefälet och befälet, till och med kaptensboställena, utarrenderas för *länets* räkning, genom af Landstingen utsedde komiterade.

3:o. Öfriga boställen utarrenderas för *Statens* räkning, i likhet med andra kungsgårdar.

Då det ligger i tingens natur att en så genomgripande förändring, som den här föreslagna, endast kan efter mogen pröfning blifva beslutad och bragt till verkställighet, föreslår jag att, i afvaktan derpå, följande åtgärder må varda af den nu församlade Riksdagen för dess del beslutade:

1:o. Kraftiga mått och steg skola tagas för införande i alla Rikets offentliga läroverk af militärgymnastiska öfningar med den manliga skolungdomen.

2:o. Den manliga ungdomen, från fylda 17 år till dess inträde i beväringensåldern, öfvas socknevis eller i mindre distrikter två halfva dagar i månaden under sommartiden, dock minst under 4 månader hvarje år, utaf dertill från den stående arméen kommenderade instruktörer, hvilka därför erhålla ersättning af Statsverket.

3:o. Början göres till organisation af en Landtstorm, som upptager alla vapenföre män ifrån 25 till 40 eller 45 års ålder (dock obetaget för äfven äldre att deri ingå), på det sätt, att för hvarje härad förordnas en öfverbefälhafvare, hvilken bör till regeln vara indelt officer af minst kaptens grad, kan uppsätta en rulla på allt inom häradet boende manskap inom ofvannämnde ålder, uppmuntra

till

till frivillig öfning i militärexercis och vapenöfning och ingifva till Kongl. Maj:t årlig berättelse om sin verksamhet

Dessa kårer böra så nära som möjligt fördelas på bataljoner om 600 à 800 man och organisera sig i öfrigt fritt, med sjelfvaldt befäl, i likhet med de frivillige skarpskyttarne, hvilka kunna, derest de så finna godt, uppgå i Landtstormens bataljoner.

Öfverbefälhafvarne erhålla ersättning af Statsverket, hvarjemte kårerna af Staten understödjas med lån af äldre gevär till öfningarne samt ammunition och målskjutningspremier.

Jag anhåller, att denna min motion måtte varda remitterad till särskildt Utskott, på sätt Riksdagsordningens § 37 mom. 1 stadgar, och att motionen sålunda må delgifvas Första Kammaren.

S. A. Hedlund.

N:o 23.

Af Herr **Hedlund**: Angående underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t om utredning, genom komiterade, af frågan om den indelta arméens befäls- och underbefäls-boställens afkastning och värde.

Dels i sammanhang med den af mig väckta motion rörande ombildning af Sveriges landtförsvär, dels oberoende af densamma, får jag vördsamt föreslå, att Riksdagen måtte hos Kongl. Maj:t anhålla, det frågan om den indelta arméens befäls- och underbefäls-boställens afkastning och värde, må varda, med största möjliga noggrannhet och så fort sig göra låter, behörigen utredd, genom de komitéer, som Kongl. Maj:t kan finna för godt att dertill förordna.

Jag anhåller, att denna motion måtte remitteras till det särskilda Utskott för militärfrågans behandling, hvars tillsättande blifvit föreslaget.

S. A. Hedlund.